SFT-Nytt

#4 December 2002

Innehåll: **Sidan:**

Ordförande har ordet 2
Agneta Talling, Husgerådskammaren

Redaktörens rader 2
Pia Christensson, Helsingborgs Museer/Kulturmagasinet

Protokoll SFT:s höstmöte 3-4
Anne-Marie Ro, SVK

NKF:s höstmöte 5
Rebecka Enhörning, LSH

Öppet hus 5-7
Gunilla Andersson, Göteborgs stadsmuseum

Magasinsflytt 8
Kajsa Hammarsten, Nordiska Museet

Ett brev betyder så mycket 9-11
Gunilla Lagnesjö, SVK

Hon fixar textilierna 11
Catharina Sundqvist

Vård- och underhållsplan för kyrkor 12-13
Anna Klint, RAÄ

Polenresa 13-14
Irma Wallenborg, Armémuseum

Laser 15
Eva Vahlne och Ann Ideberg, Husgerådskammaren

Lediga tjänster 15-16

Bok- och webtips 17-18

Agneta har ordet!

Tack Pia för en mycket trevlig och intressant dag i Helsingborg. Det lite disiga vädret förtog inte intrycket av en mycket charmig stad. Rundvandringen och inspektionen av ateljéer och magasin på Kulturmagasinet var mycket givande och utbytet av erfarenheter vid ett jätteprojekt som ett nybygge av detta format kan man aldrig få för mycket av.
God mat, tips om fiffiga lösningar och möjlghet till trevliga möten textilkonservatorer emellan är alltid uppiggande. Extra kul att höra de lite nyare konservatorerna berätta om sina färdiga eller kommande uppsatser. Framtiden känns trygg.
Evas presentation av sitt arbete "Den ljusskygga textilkonsten" en sammanställning av c:a 7000 arbetsrapporter var mycket intressant. Här har man trott att vi arbetat på samma sätt i alla tider, så visar det sig att under de senaste 100 åren har etik, metoder och material ändrats högst väsentligt. Jag ser verkligen fram emot att få lusläsa den i tryck.
En besök på Dunkers Kulturhus med guidning av Pia hanns också med och där känner jag verkligen att jag vill återkomma och njuta av detta fantastiska hus lite mer.
Tack än en gång Pia.
Jag vill också passa på tillfället att be er om inbetalning för sålda böcker om ni har sådana pengar liggande. Gärna i början av december då vi måste avsluta bokkontot före jul.
Ett tips från några danska kollegor som var hos oss på besök var deras hemsida för NKF alltså den danska varianten www.nkf-dk.dk men den kanske ni redan känner till? Där fanns en mailingslista där alla kan sända nyheter, arbetstillfällen, diskussionsgrupper m.m.

GOD jul önskar Agneta

Redaktörens rader

Ni läser just nu årets sista nummer av SFT-nytt. Det är ett fullspäckat nummer med rik variation på artiklarna. Här kan ni få reda på hur höstmötena var, både för SFT och NKF, läsa om vård- och underhållsplaner för kyrkor, hur det kan vara på ett öppet hus mm. Det finns även en ledig tjänst på Gunnebo slott som textilansvarig. Tusen tack till Gunilla Andersson som underlättar alla mina bokinköp. Läs och lär!
Jag vill också passa på att slå ett slag för Realia, NKF:s tidning. Årets sista nummer är på väg och innehållen en del artiklar med textil anknytning. Det är ytterligare en tidning att se fram emot.
Sist men inte minst vill jag göra er uppmärksammade på deadline för SFT-nytt #1 2003. Jag vet att det är flera av er som har påbörjat artiklar redan, eller står i startgropen. För att kunna skicka ut SFT-nytt innan årsmötet, behöver jag ha artiklarna senast **28 februari**. Det går dock bra att skicka dem tidigare!

Även jag önskar er en riktigt **trevlig jul och ett gott nytt år!**

Pia

SFT Svenska Föreningen för Textilkonservering

Höstmöte 2002-11-14
Kulturmagasinet, Helsingborg

Närvarande: Agneta Talling, Eva Vahlne, Lena Hassel, Anna Ehn, Pia Christensson, Sofia Carlsson, Kajsa Hammarsten, Eva Möller, Anna Sanfridsson, Eva Lundwall, Gunilla Andersson, Katharina Lorenzon, Gunnel Berggrén och Anne-Marie Ro,

§1. Ordförande förklarade mötet öppnat.

§2. Till mötesordförande valdes sittande ordförande, Agneta Talling.
Till sekreterare valdes Anne-Marie Ro.
Till justeringsmän valdes Kajsa Hammarsten och Gunnel Berggrén.

§3. **Tysklandsresan – bokpengarna**
De flesta böckerna är sålda, endast ett fåtal böcker finns kvar. Till Tysklandsresan användes 120 000 kronor av pengarna från bokförsäljningen och kvar av bokpengarna finns nu 12 000 kronor. Dessa förs över till SFT:s kassa före jul, då hela bokprojektet avslutas.

§4. **Årsmöte**
Mötet enades om att nästa årsmöte kommer att förläggas till Stockholm någon dag under mars-april 2003. Förslag på ämne var "house-keeping", och plats Etnografiska museet med eventuellt en Djurgårdsrunda (Skansen, HV etc.). Kerstin Petersson kommer att kontaktas av styrelsen angående förslaget. Ämne, plats och tid kommer att beslutas på nästa styrelsemöte.

§5. **Samarbetsprojekt**
På mötet beslutades att starta flera nya samarbetsprojekt inom SFT. En tensidgrupp föreslogs bestå av Lotti Benjaminson och Margareta Bergstrand med uppgift att undersöka såväl marknaden för användbara tensider som intresset bland oss medlemmar att samorganisera inköp. En tvättbordsgrupp föreslogs bestå av någon representant från LSH, Lotti Benjaminson, Pia Christensson, Susanna Högberg, Anna Sanfridsson och Sofia Carlsson. Även här handlar det om att sondera terrängen på marknaden, olika märken, priser mm.

Det beslutades även att alla ateljéer ska göra en lista över teknisk utrustning man förfogar över. Listan ska skickas till Kajsa Hammarsten, som ska sammanställa materialet och skicka vidare till alla medlemmar. I detta första skede är det inte nödvändigt att produktnamn uppges, något hon ber att få återkomma med senare.

En förfrågan hade inkommit från Kerstin Petersson om bildandet av en referensgrupp angående nedbrytning av silke. Den som är intresserad tar kontakt med Kerstin.

§6. **SFT-nytt**

Efter tre år som SFT-redaktör flaggade Pia Christensson för en efterträdare. Hon kan dock tänka sig att sitta max ett år till, sedan tycker hon det är dags för någon annan att ta över. I dag kommer tidningen ut fyra gånger om året, vilket enligt Pia innebär ca två veckors arbete per år.

Pia efterlyser dessutom mer lättsamma, roliga artiklar. Artiklar som går snabbt och lätt att skriva och inte bara handlar om konkreta konservatorsämnen utan även sådant som ligger runt omkring. Som exempel tog hon förra numret som handlade om Tysklandsresan. Där beskrevs endast studiebesöken, men Pia saknade alla anekdoter, själva "resan".

Mötet beslutade att minska tidningen med ett nummer från och med år 2003. Anledningen är att det är svårt att få ihop ett nummer i slutet av september eftersom alla precis har börjat arbeta igen efter semestern. Därför kommer fortsättningsvis endast tre nummer att ges ut, två på våren och ett på hösten.

§7. **Utskick av reviderad medlemsförteckning**

Endast styrelsen har fått den reviderade medlemslistan. Anna Klint, som håller i listan, kommer att kontaktas angående utskick till alla medlemmar. På nästa styrelsemöte ska diskuteras vem som ska ta hand om adressändringar bland medlemmarna.

§8. **Övriga frågor**

Gunilla Lagnesjö och Kerstin Petersson undrar om intresse finns att arrangera en gemensam dockkurs. Förslagsvis kan kursen hållas på Armémuseum där de som gjort utställningen samt de SFT-medlemmar som har en intressant teknik kan bidra. På så vis behöver inte kursen bli så dyr. De som är intresserade kan kontakta Kerstin Petersson.

Eleverna på konservatorsutbildningen har klagat på bristande information om SFT. Mötet beslutade att Anne-Marie Ro ska fungera som kontaktperson och snarast informera dem om medlemskap mm.

Mötet enades om att de medlemmar som ej betalt medlemsavgiften under två år stryks från medlemslistan.

Pia Christensson undersökte intresset hos SFT angående museivecka i Helsingborg år 2003. Mötet enades att SFT inte var intresserade av att delta i någon programpunkt.

§9. Mötet avslutades.

Vid protokollet | Justeras

Anne-Marie Ro | Kajsa Hammarsten | Gunnel Berggrén

NKF-S Höstmöte i Karlstad

Höst mötet i år hölls i Karlstad på Värmlands museum i början av oktober. Konservator Cecilia Skoglund hade arrangerat ett intressant och mycket trevligt program med tema **"Nya krav i gamla hus"** Vi inledde besöket i den nybyggda museumsdelen med att se den nya utställningen om Värmlands historia. Som en slingrande stig leddes vi genom de olika århundradena med nyuppbyggda miljöer blandat med föremål i montrar Efter lunchen på museet tittade vi på det gamla museet. Det huset var byggt som museumbyggnad ritat av Cyrillus Johansson 1929. Det gamla museet har rymt både museum och administration och ska nu restaureras för att återgå till att vara utställningslokal, så med på genomgången av huset var byggnads antikvarie Maria Linder och Cecilia Skoglund som båda är inblandade i projektet. Huset är en vacker byggnad men inte helt lätt som modern utställningslokal som nu ska anpassas till moderna krav på museum byggnad. Vi tittade på framtagna färgprover, fönster gamla och nya, diskuterade hur upphängningarna skulle ske, klimatanläggning, säkerhet, belysning mm. Diskussionerna blev många och det ska bli mycket intressant att se det färdiga resultatet. Jag hoppas Cecilia vill berätta senare om det eller så gör vi en ny resa upp till Karlstad.
Sedan följde höstmötet som blev ett diskussionsmöte. Vi var inte så många så kunde alla få en chans att prata.
Efter denna intensiva dag behövde vi lite luft och en promenad på stan. Vi återsamlades senare på kvällen för att inta en härlig buffé uppdukad på museet

Lördagens program ägnades åt von Echstedska gården utanför Säffle, en värmländsk rokokoanläggning med vackra målningar. Restaureringen av gården presenterades av Cecilia och byggnads antikvarie Lena Magnusson. Vi fick också höra om Textilprojektet dvs. försök att rekonstruera textilier som har funnits i huset av antikvarie Ulla Wennerlund En mycket intressant och trevlig utflykt men kall, trots kaffe och värme i ett av husen intill.

Rebecka Enhörning, ordförande NKF

ÖPPET HUS PÅ GÖTEBORGS STADSMUSEUM, ur mitt personliga perspektiv.

Söndag den 20 oktober 2002, var det Stadsmuseets dag med öppet hus och många aktiviteter. Själv hade jag specialvisningar på temat "Handarbete till Lyst och Nytta".
I god tid innan (med tanke på SFTs studieresa som skulle avnjutas utan oro inför öppet hus) hade jag bestämt mig för temat och sökt föremål i katalogregistret. Märkdukar, spetsprover och handarbetsverktyg av olika slag, skulle säkert kunna intressera besökarna. Att leta upp dem var däremot inte helt lätt. Det visade sig att en stor mängd handarbetsverktyg låg i en ej inventerad del av magasinet. De spårades genom att jag sökte i en äldre inventering gjord före stadsmuseets flytt till nuvarande magasin. Handarbetsverktygen låg i samma skåp och lådplan som då, visserligen hade skåpet och lådan fått nya beteckningar men de gamla kunde skönjas genom övermålningarna. Med alla föremål framletade, ibland ersatta av liknande som legat intill och sett ut att vara mer spännande eller i bättre skick, åkte jag till Tyskland.

Hemkommen igen trodde jag att det var mest finjusteringar kvar. I god tid hade jag förvarnat om att detta var små och i vissa fall ganska begärliga föremål som måste skyddas mot pillande och eventuella kleptomaner. Det är betydligt lättare att knycka en silverfingerborg än en dopfunt av sten. Det skulle gå att lösa med huvar på de uppställda borden i magasinet trodde man och jag var nöjd. Tyvärr hade den tilltänkta huven ett format som gjorde att den inte kunde utnyttjas. Det slutade med att tambusömsnålen och nysthållaren med mera som var av silver fick ligga i en äldre liten monter tillsammans med en del andra småsaker. En mindre glashuv ställdes över en del av ett bord med resten av de minsta föremålen. Övriga föremål tråcklade jag med ett mindre antal stygn fast i det tyg som bretts ut som underlag på borden. Eftersom besökarna bara skulle komma via guidade visningar vågade jag anse det som en tillräcklig om än inte en idealisk säkerhetslösning.

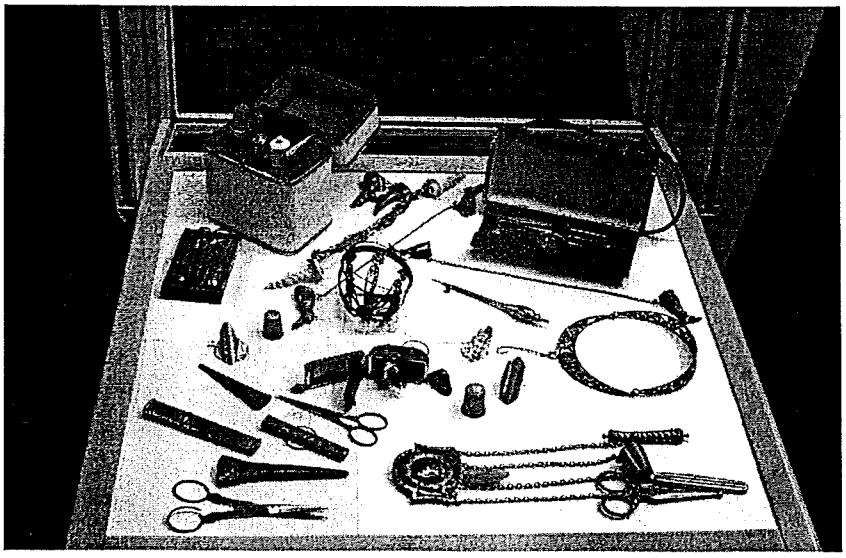

På fredagen började det snöa, från och till snöade det fram till söndag morgon, och jag var glatt överraskad åt de tre deltagarna i min första specialvisning på morgonen. Att någon vågade sig ut. I nästa grupp var de fem, det slutade snöa och i de tre följande grupperna var det fullt och till och med för många, 25 istället för 20 i en grupp.
Fem visningar som skulle ta ca 30 minuter var, max 45 om det var många frågor, blev lätt dessa trekvart långa. Jag berättade vad de olika föremålen var för något och talade om hur handarbete inte alls var förspilld kvinnokraft: utan nyttosömnaden nödvändig, och handarbeten till lyst en statussymbol. Samt att det betraktades som lika självklart och nödvändigt att kunna handarbeta som, vi ser på läskunnighet. Efteråt var jag trött i huvudet och stämbanden, men nöjd. Flera besökare hade sagt att det var bra och tyckt om att få se föremålen. "Det måste ha varit viktigt när de gjorde så fina redskap, och la ner sådan möda också på prover och sånt." Många hade egna kommentarer, en kvinna berättade om forskning som visar att handarbete och annat som övar finmotoriken gör människan klokare och håller hjärnan vital, hon fick spontana applåder. De var imponerade av märkduken från 1619, - tänk nästan 400 år. Jag trodde själv att det rörde sig om skrivfel och omkastade siffror när jag först hittade den i katalogen. Ett överraskande fynd.

Vi hade för dagen medarbetare från musei-vänner som var till ovärderlig hjälp att hålla reda på folk, de enstaka besökare som glömde vad jag sagt och pillade slutade utan at sura när de blev påminda. Inget har blivit förstört eller stulet.
Nu återstår att när föremålen ändå är framme, komplettera i katalogen, jag ska skriva och Maggie fotografera. Sen har jag en ide och önskan till, jag tycker att det här materialet där mycket är smått och svårt att ställa ut så att det syns, för att ta en faktor, skulle lämpa sig utmärkt för en liten utställning på museets hemsida. Vi får se om det går att genomföra, önska kan jag åtminstone göra.

Gunilla Andersson, fotograf Rodolfo Castex

MAGASINSFLYTT

Nordiska museet satsar sedan några år tillbaka på att bygga upp ett magasin i nya lokaler i Tumba utanför Stockholm. Man har valt att hyra in sig tillsammans med ett flertal andra museer i en anläggning med f.d. industrilokaler som har inretts för att passa för förvaring av museiföremål.

Jag har arbetat med magasinsflytten sedan 1 september 2001 vilket har inneburit att flytta en samling om ca 15000 föremål, främst av trä och metall.

Arbetet omfattar flera moment enligt följande:

Samlingen inventeras av intendenterna och uppgifterna i föremålsdatabasen kompletteras, föremålen dammsugs, packas och uppgifter matas in i datasystemet så att man vet i vilket kolli de befinner sig under transporten. Materialet behandlas preventivt mot skadedjursangrepp genom frysning eller vakuumbehandling, vartefter det transporteras till den nya magasinslokalen. Jag packar upp varje kolli och kontrollerar att innehållet stämmer med vad som är angivet på packsedeln. Därefter fotas varje föremål digitalt av en fotograf som sedan behandlar bilderna, numrerar dem med föremålets inventarienummer och bränner dem på en cd-skiva varpå bilderna matas in i bilddatabasen. Efter fotograferingen får föremålet en plats i magasinet och jag matar in uppgifter om den nya placeringen i magasinsdatabasen. I det gamla magasinet saknades ofta notering i databasen om föremålens placering vilket gjorde det besvärligt att hitta ett visst föremål om man inte visste var de olika föremålsgrupperna var placerade. Föremålen sorterades efter typ och användningsområde, t.ex. ostformar för sig och smörformar för sig osv. Om man visste vilken typ av föremål man letade efter så var det relativt enkelt att veta vilken hyllsektion man skulle leta i. Problemet på Nordiska museet är att samlingarna är så omfattande så det tar onekligen en bra stund att kontrollera märkningen på t.ex. hundra ostformar. I det nya magasinet placeras föremålen fortfarande efter samma system men varje kompaktvagn, sektion och hylla har ett nummer som tillsammans bildar en kod som gör det lätt att veta var man skall leta. Naturligtvis kan det fortfarande vara många föremål på en hylla så det kan ta lite tid men det är betydligt mycket enklare än tidigare att hitta det man letar efter. För närvarande har vi fotat och magasinsplacerat ca 7500 föremål. Efter avdrag för semester, tekniskt strul mm. gör detta i snitt ca 30 föremål per dag.

På Nordiska museet har man tidigare valt att flytta in i långsam takt, anpassad till ekonomi och personal, men man står nu inför en kraftig acceleration beroende på att vissa nuvarande magasinslokaler i huvudbyggnaden måste tömmas omgående för att i stället rymma arkiv och bibliotek. Ledningen planerar för en ny etapp med utflyttning av ytterligare 45000 föremål som skall påbörjas i januari 2003 och vara klar i april 2004. Personaltätheten i projektgruppen kommer att öka från dagens 3,3 personer per dag till ca 10 genom omfördelning och omprioritering av arbetsuppgifter hos museets befintliga personal samt ev. någon nyanställning.

Kajsa Hammarsten

Ett brev betyder så mycket
Ett debattinlägg med utgångspunkt i en handlingsplan för jämställdhetsarbete

(tidigare publicerat i Realia)

Det kom ett brev. Det var från Claes Borgström. Han ville veta hur det stod till med uppföljningen av jämställdhetslagen på vår arbetsplats. Det var inte bara vi som blev tillfrågade utan även 9999 andra arbetsplatser. Jämställdhetslagen syftar till att främja kvinnors och mäns lika rätt i arbetslivet och ställer krav på att samtliga arbetsgivare arbetar aktivt och målinriktat med jämställdhet. Brevet hade önskad effekt, vi gjorde det vi skulle ha gjort sedan länge: kartläggning, analys och handlingsplan. Det var ett nyttigt arbete för det fick oss att faktiskt ställa frågan: hur ser det ut, varför är det så och vad kan vi göra åt det?

I JämO:s arbete ingår att titta på löne- och annan diskriminering mellan könen men även på hur könstrukturerna inom olika yrkeskategorier ser ut. På vår arbetsplats tillämpas under nuvarande avtalsperiod ett helt könsneutralt system som ur det perspektivet fungerar bra men som givetvis har andra svagheter. Vi har även medvetet arbetat för att ta oss ur "projekt-träsket" och anställer personal tillsvidare eller i tydligt definierade tidsbegränsade projekt. Därför kom mycket av våra diskussioner att handla om andelen män respektive kvinnor på vår arbetsplats och inom konservatorskåren i sin helhet.

Jämställdhetsarbete handlar om många saker och större arbetsplatser bör ha en policy i frågan. På vår arbetsplats vill vi ha en blandad könstruktur, gärna med lika många män som kvinnor. Anledningen till det är inte att vi vill kunna vara duktiga i JämO:s ögon utan att vi tycker att män och kvinnor kompletterar varandra med olika erfarenheter och att det faktiskt är roligt att arbeta tillsammans.

Under den senaste femårsperioden har männen utgjort ca 30 % av medarbetarna men nu ser vi att deras andel sjunker. År 2001 rekryterade vi tre tjänster och hade 100 % kvinnliga sökande. År 2002 rekryterade vi åter personal och hade nu 80 % kvinnliga sökande. Det kan å ena sidan sägas vara en stor framgång för kvinnor på arbetsmarknaden men å andra sidan ett kraftigt bakslag för männen.

Varför ser det ut så här? Utgör vi en arbetsplats som inte är attraktiv för män? Arbetar vi inom en sektor som inte är attraktiv för män? Är kvinnor bättre lämpade för vårt yrke? Är frågan om könstruktur viktig på dagordningen inom våra intresseorganisationer som NKF, SMF, ICOM mfl? Hur ser utbildningssystemet ut? Hur ser arbetsgivarnas rekryteringsunderlag ut? Talar ni om detta på er arbetsplats? Listan med frågor kan göras hur lång som helst.

För att börja i en viktig ände så låt oss börja med utbildningen av konservatorer. Utbildas det över huvud taget några manliga konservatorer i Sverige. Ja det gör det, men statistiken är inte så imponerande. År 2002 antogs 1 manlig student av 14, 2001 1 av 15 och 2000 2 av 15. På en direkt fråga till prefekten för konservatorsprogrammet Christer Svedhage så görs inga särskilda åtgärder för att få ett jämnare rekryteringsunderlag av studenter, faktum är att inga särskilda insatser görs för att rekrytera studenter överhuvudtaget. Christer, som förövrigt även är aktiv socialdemokrat, menade att snedfördelningen sannolikt har sin grund i lönesättningen inom sektorn. Då ett stort antal konservatorer arbetar inom offentligt ägda, politiskt styrda institutioner som RAÄ och statliga museer har följaktligen även de politiska företrädarna en viktig uppgift i att skapa resurser för lika lönesättning mellan jämförbara akademiska yrken.

Är lönesättningen en avgörande faktor, vet vi inom konservatorskåren tillräckligt om hur lönesättningen faktiskt ser ut och diskuterar vi den frågan internt och med våra kulturarvskollegor? Har exempelvis arkeologer väsentligt högre lön och bättre arbetsmarknad och rekryterar därför fler manliga studenter?

Är konservator inte ett lämpligt yrke för män? Kan man ställa en så dum fråga år 2002, nej frågan är om konservator är ett lämpligt yrke för någon. Ja det är det, det är ett fantastiskt tvärvetenskapligt, utmanande, tungt, strategiskt, socialt och rörligt yrke som många fler bör få tillfälle att upptäcka. Helt enkelt "coolt" som mina medarbetare säger. Men, det är otydligt i sin kommunikation med andra kulturarvsyrken, det saknar entreprenörskap och marknadsföring, det saknar tydliga karriärvägar och karismatiska förgrundsfigurer. Därför blir även arbetsmarknaden otydlig både för oss själva och för våra potentiella uppdragsgivare även om den är oändligt stor.

Hur har det blivit så, vill vi ha det så, hur kan vi ändra på det. Hur definierar vi vår uppgift inom kulturarvsbranschen? Vad vet vi om "kulturarvsekonomin"? Har vi analyserat ekonomin inom kulturarvsområdet på ett riktigt sätt. Hur mycket omsätter uppdragsarkeologi, driften av våra museer, antik- och konstbranschen? Vilka resurser finns inom forskarsamhället om man systematiskt och målmedvetet närmar sig det? Får man tänka marknads- och branschanpassat eller måste man vara neutralt ideell då man arbetar med kulturarv?

Ställa frågor är enkelt men hur kan vi agera? I handlingsplanen på vår arbetsplats ingår att först och främst göra oss själva medvetna om dessa frågor. Nästa steg är att väcka den hos intresseorganisationer som ex NKF och SFT. Det som vi har bedömt som viktigast är att få utbildningssystemet att reflektera över detta. Konservatorsprogrammet och Göteborgs universitet har tillskrivits i frågan. Antagningen har vi svårt att påverka men inom ramen för vårt samarbetsavtal med Göteborgs universitet har vi erbjudit vår kompetens exempelvis för att medverka vid framtagning av informationsmaterial om utbildningen. Under hösten 2002 har vi inlett ett försök med mentorprogram för studenterna där syftet är att stärka deras koppling till kulturarvets yrken, arbeta med karriärprofiler och förbereda för 2000-talets arbetsmarknad.

Målmedvetet arbetar vi för att styra över basen för vår verksamhet från det passiva museala vårda-begreppet till preventiv konservering. En preventiv konservering som tar fasta på strategin upprättad av konservatorer från hela Europa år 2000 i Vantaa-dokumentet. Konservering handlar om ledarskap, planering, utbildning, tillgång till information och en medveten allmänhet. Ett arbete som skall bedrivas på ett offensivt och integrerat sätt i samhällets alla delar. Vad har det med jämställdhet att göra? Jämställd kan betyda många saker och inte bara mellan män och kvinnor utan i detta avseende även mellan olika yrken, maktpositioner och samhällsfunktioner. Aktörerna inom kulturarvet, av vilka konservatorer är en del, måste göra sig synliga och agera på alla dessa scener.

Syftet med det här debattinlägget är just det - att skapa debatt. Hur ser din arbetsplats jämställdhetskartläggning, analys och handlingsplan ut? Är ni fler än tio måste en skriftlig sådan finnas enligt lagen. Hur tänker ni på er arbetsplats agera för att få ett jämställt underlag med nyutexaminerade studenter att rekrytera ur och hur tänker vi som organisation agera?

Länkar:
JämO www.jamombud.se
Vantaa-dokumetet www.icrom.org

Kommentar:
SFT har en tradition av nära 100 % kvinnliga medlemmar men glädjande nog fanns i den senast genomförda kursen för textil specialisering 20 % manliga studenter. Dessvärre finns ingen i den pågående kursen.

Gunilla Lagnesjö
Chefskonservator

GAMMALT BLIR SOM NYTT

Hon fixar textilierna

Efter att ha hängt uppe i Sankta Helena kyrka i Skövde i 30 år är den vävda altartavlan ofräsch. Innan församlingen lägger undan den behöver den en lätt ansiktslyftning. En av dem som är bäst skickad att göra denna är Karin Falk Dreier, textilkonservator på Västergötlands museum.

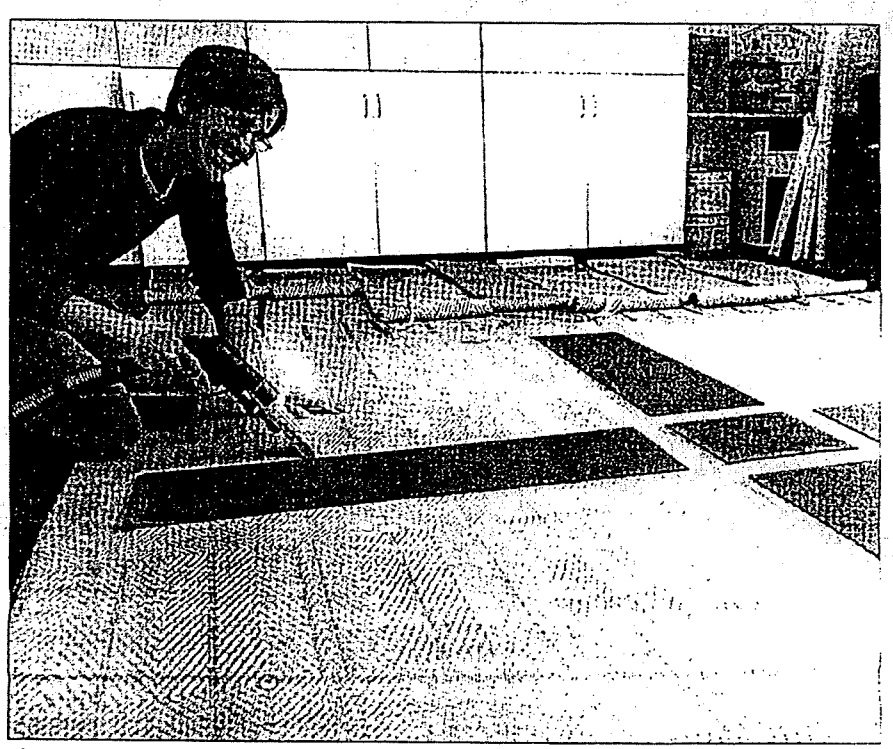

Våtdammsuger altartavla. Karin Falk Dreier är textilkonservator på Västergötlands museum. Här våtdammsuger hon en vävda altartavla från Sankta Helena kyrka i Skövde. Den är från 1970 och har hängt uppe i kyrkan i 30 år.

FOTO: CATHARINA SUNDQ...

Enligt kulturminneslagen är kyrkan skyldig att på bästa sätt vårda sina textilier. Det kan kyrkan göra med hjälp av de textilkonservatorer som finns vid några av landets länsmuséer, riksantikvarieämbetet eller en konserveringsatiljé som finns i Göteborg.

– Jag arbetar framför allt med *textilier från församlingar i Skara och Karlstads stift*, berättar Karin Falk Dreier.

Utbildning i Göteborg

Hon utbildade sig till textilkonservator vid Göteborgs universitet. Utbildningen är i dag fyraårig och det är inte intag av studenter varje år till den, eftersom arbetsmarknaden inte är enorm. Främsta arbetsgivaren är muséerna.

– För min del var det en vävutbildning som ledde in mig på den här yrkesbanan. Att inte bara producera nya textilier utan också vårda de som redan fanns kändes viktigt.

När Kyrkans Tidning hälsar på arbetar hon med en stor vävd altartavla från Sankta Helena kyrka i Skövde. Den är från 1970 och har hängt uppe i kyrkan i 30 år. Nu är en ny altartavla på plats och den tidigare behöver ses över innan den läggs åt sidan för den här gången.

– Eftersom altartavlan suttit uppe i 30 år har den blivit lite smutsig. Jag våtdammsuger den och tittar om det finns några lösa trådar som behöver fästas eller något som behöver lagas, berättar Karin Falk Dreier.

I dag används milda kemikalier för att rengöra de kyrkliga textilierna. Men det är inte alltid de behöver tvättas. Det handlar lika mycket om att se över deras allmänna skick och att ge församlingar råd om bästa förvaring av textilierna.

– Skadedjur, fukt, mögel, skiftande klimat och ljus bryter ner textilier fortare. I Värmland har jag träffat kyrkvaktmästare och kyrkvärdar som arbetar med församlingens textilier och berättat om hur de bäst bevarar dem.

God idé visa klenoder

Att församlingen visar sina vackra textilier för allmänheten tycker hon är en bra idé.

– Det är ju roligare att människor får ta del av fina äldre textilier än att dessa bara ligger i en låda eller dylikt. Men samtidigt är det bra om sådana visningar sker på ett så skonsamt vis för textilierna som möjligt. Här kan jag och mina kolleger ge råd.

Kyrkotextilierna ser Karin Falk Dreier som konstverk som berättar en historia och som det är mycket arbete nedlagt på.

– Jag tror att det vackra och symboliska i textilierna kan betyda en del i gudstjänsfirandet. Dessutom speglas olika tidsepoker i textilierna, vilket är spännande.

Kontakt med Karin Falk Dreier får intresserade församlingar via Västergötlands museum i Skara. Där arbetar hon tillsammans med kollegan Johanna Austin som främst arbetar med museets textilier och verksamhet.

Catharina Sundqvist

Vård- och underhållsplaner för kyrkor

I flera sammanhang har det uppmärksammats att församlingarna måste ha en vård- och underhållsplan för att komma ifråga för kyrkoantikvarisk ersättning från 2006. Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har utarbetat en modell för vård- och underhållsplanering i samarbete med Svenska kyrkan och Församlingsförbundet. Modellen började presenteras för stiften i form av en 2-dagars kurs under våren 2002. Kursinnehållet fokuserar på fördelarna (förutom möjligheten att söka bidrag) med en långsiktig planering för både byggnader och inventarier, varför specialkompetenser som konservatorer och antikvarier erfordras samt etiken som ligger till grund för att bevara kulturhistoriska värden.

Vård- och underhållsplan – ett fördelaktigt redskap
Det har inte varit självklart för alla inblandade att också inventarierna ska vara med i en kyrkas vård- och underhållsplan. RAÄ:s modell är emellertid utformad så att den kan omfatta de flesta olika objektskategorier som förekommer i kyrklig miljö, dvs kyrkobyggnaden med stomme, fasader, interiörer, olika inventariekategorier, andra byggnader som tillhör kyrkomiljön samt även mark och vegetationsfrågor. För inventariernas vidkommande är den viktiga och centrala frågan att de ingår i en helhet och att det finns ett samspel mellan dem och kyrkobyggnaden. Detta har också varit i fokus när RAÄ:s konservatorer föreläst om vård- och underhållsplanering. Kyrkobyggnadens problem och skador har stor påverkan på inventarierna. En vård- och underhållsplan som inkluderar inventarierna är därför en nödvändighet för långsiktig planering, vilket i sin tur kan bidra till ekonomiska besparingar för församlingen/samfälligheten samtidigt som de kulturhistoriska värdena vidmakthålls. Här finns en möjlighet att se samband och åtgärda både skada och skadeorsak. Med hjälp av planen kan en prioritering läggas upp och olika kompetenser samordnas.

Vad kan församlingarna få pengar till?
Bidraget ska gå till så kallade antikvariska merkostnader vid vård och förebyggande vård av den kyrkliga egendomen. Förebyggande konservering och direkt konservering är typexempel för vad som räknas som antikvarisk merkostnad. Ersättningen kan sökas för alla kyrkliga inventarier som är uppförda på inventarieförteckningen och är kulturhistoriskt värdefulla (ofta betecknade med "K" på inventarieförteckningen). Församlingen kan dessutom söka kyrkoantikvarisk ersättning för att upprätta en vård- och underhållsplan. För att söka och få kyrkoantikvarisk ersättning för akuta konserveringsåtgärder behövs däremot ingen vård- och underhållsplan. Det bör observeras att den kyrkoantikvariska ersättningen i stort sett aldrig kommer att innebära en 100 procentig täckning av kostnaderna.

Skadeinventering och värdering
Vid värdering av skador vid en vård- och underhållsplanering är det viktigt att skadan belyses ur flera aspekter. De grunder som ska vara vägledande är skadans tekniska natur, dess estetiska natur och i vilket kulturhistoriskt sammanhang objekten finns. Skadeinventering och värdering av kulturhistoriskt värdefulla inventarier och inredning bör därför göras av konservator eller person med motsvarande kompetens. I skadeinventeringsblanketterna som ligger till grund för vård- och underhållsplanerna finns en 5-gradig skala för värdering av åtgärder. Skalan är främst en gradering av hur allvarlig en skada är ur teknisk synvinkel och därmed en relation till hur brådskande en åtgärd är.

1. Akut åtgärd
2. Åtgärdas inom x år
3. Åtgärdas i samband med annat arbete

4. Estetisk åtgärd
5. Åtgärdas ej

Åtgärdsförslag
Vård- och underhållsplanen pekar ut vilka inventarier som är i mest akut behov av åtgärder och i vilken ordning man bör prioritera åtgärder. För att söka kyrkoantikvarisk ersättning för åtgärder behöver ett åtgärdsförslag med kostnadsuppskattning upprättas. Utifrån åtgärdsförslaget söker församlingen/samfälligheten sedan tillstånd hos länsstyrelsen och kyrkoantikvarisk ersättning hos stiftet, som sedan skickar in beslutet till länsstyrelsen för godkännande. Åtgärdsförslaget består av vilka konserveringsingrepp som ska genomföras, syftet med föreslagna åtgärder och en fastställd kostnad. Observera att det alltså inte går att söka kyrkoantikvarisk ersättning för åtgärder utifrån skadeinventeringen.

Vad gör RAÄ nu?
RAÄ:s engagemang i frågan om kyrkoantikvarisk ersättning och arbetet med vård- och underhållplaner har varit stort. För konservatorernas del har arbetet kulminerat under våren och hösten med kurser tillsammans med Församlingsförbundet. Under planering är även kurser för konsulter som anlitas för att ta fram vård- och underhållsplaner. Diskussioner pågår för hur sådana kurser kan tänkas utformas och vi ser gärna att ni hör av er till RAÄ med förslag.

Anna Klint

Polen-resan 29 juni – 2 juli 2002.

Besök i Krakow för att närmare studera det nykonserverade turkiska tältet och monteringen av tältet för utställning.

Jag hade möjlighet att tala med de konservatorer som utfört konserveringen och med Dr. Magdalena Piwocka samt att ta de bilder jag önskade och även studera den modell de hade tillverkat för monteringsarbetet.

Tältet, inv. 896/1-3, har två väggar 3,65 x 17,5 m. Omkretsen var 28,5 m. Taklutningens längd var 1,54 m. AM-tältets väggar är 2,85 x 10 m. men omkretsen på tälten är ungefär lika. Tältets grundfärg på insidan är blå botten med applikationer i beige, rött (rosa) och grönt och med idag en stickande grön utsida (tak och vägg)

Tältet har konserverats under en 8 års period och ställs nu ut under ett års tid. Konserveringstiden var 3 år för taket och 5 år för väggarna. Arbetet gjordes dels på konserveringsateljén i Krakow och dels på en textilateljé i Lodz.

När jag såg tältet 1983, då också i utställt skick, var det mycket smutsigt. Soten låg synligt svart på tälttak och väggens utsida. Mitt intryck var att färgen var blå och grå och att utsidan var smutsigt grönbeige. Tältet var utställt i en montering som var traditionell med taket vilande på väggarna.

Rengöring

Man har vattentvättat tältet vilket storligen förvånade mig när jag läste det i den broschyr jag hade fått före resan. Vid närmare diskussioner stod det klart att man lösgjort tältväggarnas framsida från baksidan. Vidare har man rengjort framsidans arkaddekorationer var för sig. Detta tyder på att man klippt eller sprättat varje arkad och därmed fått en lämplig (ca 1 x 2 m.) bit att tvätta. Det kan då också ha varit lättare att avbryta tvättningen om missfärgning skulle uppstå. Missfärgning hade inte skett enligt konservatorerna. Jag måste dock säga att tältets applikationer nu var mycket ljusa och de röda applicerade bladen var strålande rosa. Tältet var förvisso oerhört rent och dammfritt, nästan kliniskt rent i jämförelse med AM-tältet.

Ersatt väggmaterial

Tältets väggbaksida bedömde man som alltför trasig och den byttes till ett helt nytt tyg som färgades in i lämplig grön nyans. Den gröna nyansen de hade valt som infärgning för baksidan var helt rätt vald i jämförelse med den en gång ursprungliga färgen. Den ursprungliga färgen syns endast i fållar. Tygytan var i övrigt betydligt blekt, liksom den även är på AM-tältet. Den ursprungliga färgen är också väldigt "stickande" i sin nyans eftersom den aldrig utsatts för solljus. För oss som ser den ursprungliga färgen kan den förefalla oerhört mättad och overklig.

När man idag ser tältet först från utsidan med det nya tyget och sedan kommer in i tältet och ser insidan med dess nytvättade och kanske något blekta nyanser uppstår en viss obalans i helheten.

Montering

Upptill har man satt ihop de dubbla väggarna med kardborrband. Detta är något som vi inte skulle utföra på ett originalföremål i Sverige. Monteringen syns bra på de bilder jag tagit. Principen för monteringen är att en ställning lyfter taket och väggarna.

Som vanligt möts man av radikalare konserveringsingrepp vid jämförelser med vad vi utför i Sverige:

1. Dela på (sprätta i eller klippa i) materialet för att utföra en rengöringsprocess
2. Ersätta delar av föremålet med helt nytt material
3. Använda andra material än ursprungsmaterial

Endast framtiden kan avgöra hur åldringsprocessen fortskrider i textilmaterialet.

Dr. Magdalena Piwocka hade lagt upp ett gediget program under de två dagarna vi besökte Krakow. Vi fick under dessa dygn mycket historisk information och en grundlig visning av slottet Wawel. Guiderna avlöste varandra och ingen tänkte på att vi kanske behövde sitta ner och få ett glas vatten någon gång. Vi fick också guidning i flertalet av kyrkorna i Krakow. Med på resan var Inger Olofsson från Skokloster Slott.

Irma Wallenborg

Laser

I anslutning till utställningen om vävda tapeter inbjöd Kungl. Husgerådskammaren den 20 september till ett föredrag med efterföljande tapetvisning.
Föreläsare var Yang Sook Koh, som föreläste om användning av laser i konservering.
Laser utläses –**L**ight **A**mplification by **S**timulated **E**mission of **R**adiation.
Yang, som är metallkonservator, är utbildad vid Konservatorsskolan i Göteborg och har därefter arbetat på Riksantikvarieämbetet och är sedan några år anställd vid Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna. Hon har bl.a. gjort försök med rengöring av metallan som är spunna runt en silkeskärna, och det var främsta skälet till at vi var intresserade av hennes arbete. De vävda tapeterna innehåller nämligen ofta den typen av trådar, som med tiden har svartnat.
De inbjudna åhörarna bestod av konservatorer för olika materialkategorier, intendenter och tekniker. Yang Sook Koh gav en grundläggande information om vad laser är, och hur hon har gått till väga för att utföra sina test.
Det finns två typer av laser - torr och våt. Vid torrlaser absorberar smutsen energi och tvingas från ytan, det tystnar när det är rent. Vid rengöring med våtlaser tillsätts vatten och etanol. Då kan energitillförseln minskas och smutsen försvinner snabbare.
Yang har testat tre olika våglängder på ljus:
Infra-, synligt- och UV-ljus. Det mest skonsamma för silke och silver är UV-lasern.
Hon rekommenderade två böcker för den intresserade:
Martin Cooper"Lasercleaning in conservation" och Teresi och Hechte"Laser"(en grundbok om laser)
Hennes arbete har nu resulterat i en licenciatavhandlingg" Cleaning of Metal Artefacts using Pulsed Laser" som hon försvarade vid Luleå tekniska Universitet den 18 oktober i år.
Efter föredraget fanns tid för umgänge över ett glas vin, och sedan visade Ursula Sjöberg utställningen om vävda tapeter.

Hälsn. Eva V och Ann I

Textilansvarig och Ansvarig för Slottsvård; Gunnebo Slott och Trädgårdar AB; Mölndal; 021120

GUNNEBO SLOTT OCH TRÄDGÅRDAR AB söker TEXTILANSVARIG OCH ANSVARIG FÖR SLOTTSVÅRD

Gunnebo Slott och Trädgårdar i Mölndal har c;a 15 tillsvidareanställda och ett antal tim-och säsongsanställda medarbetare efter behov.
Vi söker nu en person som skall vara stationerad på Gunnebo slott och ansvara för textilvård och lokalvård av slottet.

Gunnebo slott förfogar över en omfattande klädkammare med nyuppsydda 1700-talsdräkter, som används i varierande utsträckning vid guidade visningar, middagar och andra evenemang. Tjänsten innebär skötsel av dessa kläder samt övrigt textilt material

i form av gardiner, möbeltyger, dukar, servetter m.m. I tjänsten ingår också att ansvara för lokalvården av slottet.

Vi söker en person med bred teoretisk kunskap om äldre tiders klädbruk samt praktisk kunskap i klädvård. Vi ser gärna att du har en formell textil utbildning eller har arbetat med historiska dräkter tidigare. Slottsvården bör skötas av en person med stort konsthistoriskt kunnande och intresse.

Tjänsten är ett vikariat på sex månader med början snarast. Möjligheter till förlängning finns. Tjänstgöringsgraden är 50%.

Arbetstid/Varaktighet

Tidsbegränsad. Deltid. Dagtid. Tjänstgöringsgraden är 50%.

Lön

Fast lön.

Facklig företrädare

Monica Perman, SACO, 0704-00 46 34.

Kontaktpersoner

Lena Vikström VD, 0704-67 75 33.

Ansökan

Ansökan inkommen senast 021206. Vi vill ha din ansökan senast den 6/12 till; Gunnebo Slott och Trädgårdar AB, Christina Halls väg, 431 36 Mölndal

Arbetsgivare

Gunnebo Slott och Trädgårdar AB
Christina Halls väg
431 36 MÖLNDAL
Tel 031-677777
Fax 031-871905
Mer information på
http://platsbanken.ams.se/data/exit.fcgi/http://platsbanken.ams.se/yrke/60020/120000,1.html&http://www.gunneboslott.se

BOK- OCH WEBTIPS

ATT FINNA OCH KANSKE KÖPA BOKEN PÅ NÄTET

Hej, Alla SFT medlemmar som gillar böcker.
Jag har förstått att jag hör till dem som på grund av ett specialintresse (dräkthistoria - dräktlitteratur för er som inte redan anat det) söker och finner ganska mycket litteratur via nätet. Tänkte därför dela med mig av några adresser och lite tips på hur man letar och köper böcker på nätet
http://www.kb.se/intboksv.htm : det här är kungliga bibliotekets länklista till bokhandlar på nätet, den är bra, innehåller också två sidor som gör prisjämförelser, dvs. vem säljer boken billigast, hur lång leverans tid är det, hur betalar man och så vidare?
http://www.bokfynd.nu : bokfynd räknar inte med tull och svensk moms för bokhandlar utanför EU, de påstår att man sällan behöver betala det. Jag har då alltid fått betala både tullavgifter, moms och postens expeditionsavgifter. När jag till exempel skickat efter böcker från Amazon i USA. Så, mitt personliga råd är att man räknar in det när man jämför, och tar de tillfällen man eventuellt inte behöver betala som en glad överraskning.
http://se.pricerunner.com : pricerunner har prisjämförelse också på andra varor än böcker.

Om jag vet vilken bok jag är på jakt efter börjar jag med en av, eller båda dessa prisjämförelse-sidor; för det kan verkligen vara stora skillnader på vad det kostar.
Om boken inte finns med i deras register betyder det inte alls att den inte finns. Den kanske bara säljs av en bokhandel och då finns det ju ingen anledning att prisjämföra. De har heller inte alla bokhandlar och förlag i sina register även om de har många. Sök på nätet efter förlagets namn, ofta har de en sida med sina nyutgivna böcker.
http://www.lacis.com/catalog/publicat.html : det här är ett exempel på en specialsida vars böcker inte kommer upp när man söker via bokfynd eller pricerunner. Den är specialiserad på handarbetsböcker, särskilt faksimiles av äldre handböcker.
http://www.antikvariat.net/ : är en sida med 75 skandinaviska antikvariat, här kan det också vara ide att söka efter böcker man känner till.
http://www.libris.kb.se : här går det att söka äldre böcker och se vilka bibliotek som har dem så att man kan fjärrlåna till exempel via univeritetsbiblioteket.

När man vill leta på ämnen följer här fyra stora bokhandlar som jag personligen tycker om, och brukar pröva med. Ibland är det lite knepigt att lista ut under vilken huvudrubrik det man är på jakt efter ska ligga. Då kan man börja med en känd bok och se under vilken rubrik den ligger. Glöm inte att jämföra det du hittar på prisjämförelsesidorna det kan bli pengar över till fler böcker så småningom.
http://www.bookshop.co.uk
http://www.whsmith.co.uk/
http://sverige.bokus.com/se/
http://www.adlibris.se/shop/
Slutligen; bra nätadresser kan förutom i "favoriter" med fördel sparas i en word-tabell med två kolumner, i den ena spalten klistrar man in adressen och bredvid skriver man in en kort beskrivning. Vid användning är det bara att kopiera adressen och klistra in den.

Hälsningar
Gunilla Andersson

Boktips
Boken : Fashion (olika undertitel beroende på utgivningsspråk)
Helt Ny jag köpte den tyska versionen på resan.
Den finns på
engelska ISBN 3822812064 säljs på www. amazon.co.uk kostar 20£
franska ISBN 3822812072 säljs på www.amazon.fr kostar 32 euro
tyska ISBN 3822812056 säljs på www.amazon.de kostar 32 euro
Japanska ISBN 4-887831250 har jag inte kollat var den säjls men enligt förlaget Taschens sida kostar den 4500yen
Amerikanska www.amazon.com antar jag säljer den engelskspråkiga versionen för 40$
Boken har 735 sidor. Med mängder av underbara färgfotografier av plagg ur Kyota Costume Institutes samlingar från 1700-tal till 1999. Jag har inte lusläst den än men hittar nya detaljer varje gång jag öppnar den. Dessutom lista över designers och modehus, ordförklaringslista och bibliografi
Om man går in på en sida med nyheter på Förlaget Taschen på nätet, så kan man kika på några av bilderna och läsa andra recensioner. Här är nätadressen
http://www.taschen.com/pages/en/catalogue/books/all topics/new/facts/01839.htm

Gunilla Andersson